

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z protestu H.D.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu

15 października 2023 r.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

[A.W.]

UZASADNIENIE

H. D. (dalej: „wnosząca protest”) pismem nadanym w dniu 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) wniosła protest przeciwko referendum ogólnokrajowemu przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r. Wnoszący protest wskazała, że nie został spełniony warunek tajności. Podniesiono, że „członkowie pytali głosujących czy chcą karty referendalne” (pisownia oryginalna).

Prokurator Generalny pismem z dnia 20 listopada 2023 r. wyraził pogląd, że wniesiony protest jest zasadny, a naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym może mieć wpływ na wynik referendum.

Państwowa Komisja Wyborcza pismem z 24 listopada 2023 r. wyraziła stanowisko, że wniesiony protest powinien zostać na podstawie art. 243 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”) pozostawiony bez dalszego biegu z uwagi na niesformułowanie w nim zarzutów, które nawiązywałyby do określonych w art. 82 § 1 k.wyb. w związku z jego art. 241 § 3 podstaw ich wniesienia. W przypadku zaś jego rozpoznania PKW wskazała, że powinien on zostać uznany za bezzasadny albo jeżeli rzeczywiście doszło do naruszenia procedury uznany za zasadny, ale bez wpływu na wynik wyborów i wynik referendum.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu, z uwagi na to, że nie spełniał on wymogów formalnych pisma procesowego.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej jako: „u.r.o.”), do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy k.wyb.

Oznacza to, że Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego w postępowaniu nieprocesowym (art. 242 § 1 k.wyb.). Wobec powyższego w postępowaniu tym zastosowanie znajduje m.in. art. 511 § 1 k.p.c., zgodnie z którym wniosek o wszczęcie postępowania, powinien czynić zadość przepisom o pozwie. Regulujący te kwestie art. 187 § 1 k.p.c. stanowi zaś, że pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego. Warunki te określone zostały w art. 126 k.p.c., zgodnie z którym każde pismo procesowe powinno zawierać: oznaczenie sądu, do którego pismo jest skierowane; imiona i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników; oznaczenie rodzaju pisma; osnovę wniosku lub oświadczenia; w przypadku gdy jest to konieczne do rozstrzygnięcia co do wniosku lub oświadczenia – wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek lub oświadczenia, oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów; podpis strony

albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika; wymienienie załączników (§ 1). Ponadto, gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie powinno zawierać m.in. oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy stron, oznaczenie miejsca i zamieszkania lub siedziby i adresy przedstawicieli ustawowych i pełnomocników stron oraz numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) wnoszącego pismo (§ 2).

W związku z brzmieniem art. 243 § 1 k.wyb. w sytuacji, gdy protest obarczony jest brakiem formalny, to pozostawia się go bez dalszego biegu.

Podkreślić należy, że Sąd Najwyższy uchwałą z 25 października 2023 r., I NZP 8/23, której nadano moc zasady prawnej, jednoznacznie stwierdził, że „w postępowaniach zainicjowanych protestami przeciwko ważności wyborów: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277, ze zm.), a także w postępowaniu zainicjowanym protestem przeciwko ważności referendum, o którym mowa w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851, ze zm.), nie mają zastosowania przepisy art. 130 § 1-2 oraz art. 130^{1a} § 1-3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1550, ze zm.)”. W sprawach dotyczących protestów referendalnych nie wzywa się zatem skarżących do uzupełnienia braku formalnego pisma.

Wnosząca pismo w niniejszym postępowaniu nie sformułowała żadnego wniosku, w tym w szczególności wniosku o unieważnienie. Treść wniesionego pisma stanowi w istocie informację o stwierdzonych przez wnoszącą protest nieprawidłowościach w przebiegu głosowania. Niesformułowanie żądania stanowi nieusuwalny brak formalny, który wiąże się z koniecznością pozostawienia protestu bez dalszego biegu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2023 r., I NSW 111/23).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 243 § 1 zd.1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o., postanowił jak w sentencji.

[SOP]

[ms]